

ČÁST TŘETÍ

SOUSTAVA STÁTNÍHO ZASTUPITELSTVÍ

§ 6

[Soustava státního zastupitelství]

(1) Soustavu státního zastupitelství tvoří Nejvyšší státní zastupitelství, vrchní státní zastupitelství, krajská státní zastupitelství a okresní státní zastupitelství.

(2) V obvodu hlavního města Prahy působnost krajského státního zastupitelství vykonává Městské státní zastupitelství v Praze a působnost okresních státních zastupitelství vykonávají obvodní státní zastupitelství. V obvodu města Brna vykonává působnost okresního státního zastupitelství Městské státní zastupitelství v Brně.

(3) Nejvyšší státní zastupitelství, vrchní státní zastupitelství a krajská státní zastupitelství jsou účetními jednotkami.

K odst. 1

Zákon o státním zastupitelství ve svém § 1 odst. 1 zřídil státní zastupitelství jako soustavu jednotlivých úřadů státu. V návaznosti na toto zřízení tak komentované ustanovení stanoví konkrétní strukturu této soustavy státního zastupitelství. Zde je patrný rozdíl mezi státním zastupitelstvím a soudy, neboť soudy mají základní strukturu stanovenou již samotnou Ústavou, a to v čl. 91 odst. 1 (vyjma specifického postavení Ústavního soudu jako soudního orgánu ochrany ústavnosti podle čl. 83 Ústavy). Ústavodárce takto v **čl. 80 Ústavy** pro státní zastupitelství neučinil a **ponechal stanovení struktury státního zastupitelství na zákonodárce**. Na rozdíl od soudů tak zákonodárce nemá ohledně stanovení soustavy státního zastupitelství dány ústavní mantinely ohledně její závazné struktury.

Zákonodárce stanovil **soustavu státního zastupitelství jako čtyřčlankovou** (shodně jako soustavu obecných soudů). Soustava státního zastupitelství je někdy nesprávně označována jako čtyřstupňová, ale je třeba rozlišit články jako díly, součásti celku (myšleno celé soustavy státního zastupitelství) a stupně (instance), které se uplatňují v rámci konkrétního řízení (procesního postupu).

Komentované ustanovení popisuje články soustavy státního zastupitelství hierarchicky počínaje Nejvyšším státním zastupitelství na vrcholu soustavy přes vrchní státní zastupitelství, krajská státní zastupitelství až po okresní státní zastupitelství jako základní článek soustavy státního zastupitelství. Zákon tímto ustanovením též výslovně stanovuje označení Nejvyššího státního zastupitelství; vrchní, krajská a okresní státní zastupitelství jsou stanoveny toliko druhově. Uvedené druhově označené ale přesto tvoří základ pro jejich název (dále viz též komentář k odstavci 2 a k § 7).

Soustava státního zastupitelství odpovídá soustavě obecných soudů s Nejvyšším soudem na vrcholu soustavy, vrchními a krajskými soudy až po úroveň okresních soudů. S ohledem na vzájemné vztahy mezi soudy a státními zastupitelstvími zvolil zákonodárce toto řešení jako logicky vhodné s ohledem na obvyklou návaznost výkonu působnosti státního zastupitelství na soudy.

Současně je ale třeba uvést, že vzájemnou shodnost článků soustavy obecných soudů a státních zastupitelství není možné považovat za jediné v úvahu připadající řešení.

V tomto směru byly zaznamenány pokusy např. o zrušení článku vrchních státních zastupitelství (viz sněmovní tisk č. 1055 VI. volební období nebo sněmovní tisk č. 789 VII. volební období). Též je třeba odkázat na § 40 odst. 2 zák. o státním zastupitelství, který dává Ministerstvu spravedlnosti zmocnění zřídit vyhlášku mimo jiné i státní zastupitelství s výlučnou působností (tedy státní zastupitelství specializované na určitou výšeč působnosti), k čemuž dosud ale nedošlo; současně si je však třeba uvědomit faktickou náročnost takového postupu (blíže viz komentář k § 40).

Novelou zákona o státním zastupitelství provedenou zákonem č. 83/2024 Sb. byla z textu ustanovení vypuštěna zmínka o **vyšších a nižších polních státních zastupitelstvích**, což napravilo **stav obsoletnosti této části textu zákona**.

K odst. 2

Ač by se mohlo jevit z použití slov „V obvodu hlavního města Prahy působnost (...) vykonává (...)“, „(...) působnost okresních státních zastupitelství vykonávají (...)“ a „V obvodu města Brna vykonává působnost (...)“, že se jedná o svěření působnosti státního zastupitelství jinému orgánu, tak ve skutečnosti komentovaný odstavec pouze zakládá **odlišný způsob pojmenování některých státních zastupitelství**, a to v rámci obvodu hlavního města Prahy a v obvodu města Brna. Shodný přístup byl zvolen i v případě korespondujících soudů.

V obvodu hlavního města Prahy působí Městské státní zastupitelství v Praze, které vykonává působnost krajského státního zastupitelství, a deset obvodních státních zastupitelství, která vykonávají působnost okresních státních zastupitelství.

V obvodu statutárního města Brna působí Městské státní zastupitelství v Brně, které vykonává působnost okresního státního zastupitelství.

Především označení pro Městské státní zastupitelství v Praze a Městské státní zastupitelství v Brně, která se vztahují pro státní zastupitelství různých článků soustavy, někdy působí pro laickou veřejnost matoucím dojmem, ale s ohledem na historické souvislosti vzniku těchto pojmenování a specifické postavení těchto dvou měst nelze proti tomuto postupu zákonodárce nic namítat. Současně je třeba poukázat i na odlišnost pojmenování Městského státního zastupitelství v Brně, Okresního státního zastupitelství v Ostravě a Okresního státního zastupitelství Plzeň-město, a to přesto, že jejich obvod působnosti je vždy území konkrétního města, resp. obce (slovy přílohy zákona o soudech a soudcích).

K odst. 3

Tento odstavec obsahuje důležité pravidlo vztahující se k široké oblasti hospodaření státních zastupitelství. Stanoví, že **Nejvyšší státní zastupitelství, vrchní a krajská státní zastupitelství jsou účetními jednotkami**; nikoliv tedy okresní státní zastupitelství.

Podle § 3 odst. 1 zák. o majetku ČR, je každé jednotlivé státní zastupitelství organizační složkou státu.

Jak je uvedeno v § 3 odst. 2 zák. o majetku ČR, organizační složky státu nejsou samostatnými právními osobami. Na tomto místě je třeba hledat návaznost na předpisy soukromoprávní, a to konkrétně především na § 21 obč. zák., který uvádí, že: „Stát se v oblasti soukromého práva považuje za právníckou osobu. Jiný právní předpis stanoví, jak stát právně jedná“. Organizační složka státu tak v soukromoprávních vztazích právně nejedná sama za sebe, ale jedná jako stát, tedy Česká republika.

Ustanovení § 3 odst. 3 zák. o majetku ČR stanoví, že organizační složka státu „je účetní jednotkou, pokud tak stanoví zvláštní právní předpis anebo tento zákon“. Takto činí právě komentované ustanovení (má povahu zvláštního právního předpisu, na který shora uvedený zákon odkazuje), ale jak již uvedeno shora, nikoliv již pro všechna státní zastupitelství, ale jen pro vyjmenované články soustavy státního zastupitelství. Srovnáme-li, jak je právní úprava postavena v této oblasti ve vztahu k soudům, zjistíme z § 8 zák. o soudech a soudcích, že účetními jednotkami jsou všechny soudy, tedy i soudy okresní.

Ustanovení § 9 odst. 1 zák. o majetku ČR stanoví, že: „Hospodaření s určitým majetkem přísluší té organizační složce, která je účetní jednotkou (...)“. Z tohoto ustanovení v návaznosti na shora uvedené vyplývá, že formálně okresní státní zastupitelství, která nejsou účetními jednotkami, nehospodaří s majetkem státu, ale s tímto majetkem jimi využívaným hospodaří příslušné jiné státní zastupitelství, nejčastěji krajské státní zastupitelství. Například pro budovu (resp. pozemek, jehož je budova součástí), ve které sídlí okresní státní zastupitelství, je v katastru nemovitostí uvedeno vlastnictví: Česká republika a právo hospodařit s majetkem státu: příslušné krajské státní zastupitelství (samozřejmě, pokud není užívána na základě jiného právního titulu).

Těž v pracovněprávní oblasti není jednotlivé státní zastupitelství zaměstnavatelem u zaměstnanců, kteří u něho vykonávají práci v pracovním poměru nebo v jiném pracovněprávním vztahu, tímto zaměstnavatelem je Česká republika.

Další návaznosti je třeba hledat zejména v oblasti rozpočtové, kde v § 45 odst. 1 rozpočtových pravidel je mimo jiné uvedeno, že „Organizační složka státu hospodaří s prostředky státního rozpočtu, které jí stanoví správce kapitoly v rámci rozpočtu kapitoly, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak (...)“. Ve vztahu k okresním státním zastupitelstvím je toto ustanovení třeba vykládat v souvislosti s § 13g (viz blíže komentář k § 13g).

Související ustanovení:

§ 1 odst. 1 – předmět zákonné úpravy, § 7 – sídla a obvody územní působnosti státních zastupitelství, § 13g – působnost krajského státního zástupce při výkonu státní správy krajského státního zastupitelství, § 13h – působnost okresního státního zástupce při výkonu státní správy okresního státního zastupitelství, § 40 odst. 2 – vyhláška Ministerstva spravedlnosti

Související předpisy:

čl. 80 a čl. 91 odst. 1 Ústavy, – § 21 obč. zák., – § 3, § 9 a § 14 zák. o majetku ČR, – § 45 rozpočtových pravidel

Literatura:

- BRADÁČOVÁ, L. a kol. *Zákon o státním zastupitelství. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023.
- JAKOVEC, J., KOMÁR, P. Mají být zrušena vrchní státní zastupitelství? *Státní zastupitelství*. 2012, č. 3.
- KOCOUREK, J., ZÁRUBA, J. *Zákon o soudech a soudcích; Zákon o státním zastupitelství. Komentář*. 2., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004.
- KORBEL, F. Nový zákon o státním zastupitelství. *Právní rozhledy*. 2012, č. 19, s. II.
- KOUDELKA, Z. Polní státní zastupitelství. *Státní zastupitelství*. 2008, č. 9.
- KOUDELKA, Z., RŮŽIČKA, M., VONDRUŠKA, F. *Zákon o státním zastupitelství s komentářem a judikaturou*. Praha: Leges, 2010.
- NOVÁK, V. Ještě jednou k rušení vrchních státních zastupitelství. *Státní zastupitelství*. 2012, č. 5.
- VESECKÁ, R. Teoretické aspekty hospodaření státního zastupitelství a jeho kontrola. *Státní zastupitelství*. 2009, č. 10.

§ 7

[Sídla a obvody územní působnosti státních zastupitelství]

(1) Sídla státních zastupitelství a obvody jejich územní působnosti se shodují se sídly a obvody soudů.

(2) Státní zastupitelství je příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.

K odst. 1

Zákon stanoví v komentovaném ustanovení přímou **svázanost sídel a obvodů územní působnosti státních zastupitelství a soudů**. Jelikož zákon o státním zastupitelství v tomto směru samostatně ničeho nestanoví, tak je tuto svázanost třeba vykládat jako návaznost na sídla a obvody územní působnosti, která jsou určena v § 10 a násl. zák. o soudech a soudcích. Byť se zákon o státním zastupitelství zmiňuje pouze o shodnosti sídel a obvodů územní působnosti, tak se **obdobná návaznost** (odvozenost) **týká i názvů** vrchních, krajských, okresních a jim na roveň postavených státních zastupitelství, a to s ohledem na stanovené názvy jim odpovídajících soudů.

Zákon o státním zastupitelství výslovně stanoví v § 6 odst. 1 název pro vrcholný článek soustavy státního zastupitelství, a to **Nejvyšší státní zastupitelství** (zde je výjimka v přímém stanovení názvu oproti ostatním státním zastupitelstvím); jako nesprávné je tak třeba hodnotit užívání označení např. Nejvyšší státní zastupitelství České republiky, Nejvyšší státní zastupitelství ČR nebo Nejvyšší státní zastupitelství v Brně (o jinou situaci jde, pokud Nejvyšší státní zastupitelství – obdobně i jiná státní zastupitelství – vystupuje v oblasti soukromého práva jako organizační složka státu a na příslušných dokumentech, např. smlouvách, je označeno „Česká republiky – Nejvyšší státní zastupitelství“; jedná se o postup souladný s právním řádem, a to zejména s § 21 obč. zák., a se zákonem o majetku ČR). Je obvyklou a akceptovanou praxí v rámci mezinárodního styku (včetně mezinárodní justiční spolupráce), že se k překladu názvu státního zastupitelství do cizího jazyka připojuje i označení státu (např. *Prosecutor General's Office of the Czech Republic*); proti této praxi nelze nic namítat, protože je z hlediska mezinárodního porozumění logická. Pro **sídlo** Nejvyššího státního zastupitelství se plně uplatní komentovaný odstavec a s ohledem na § 10 zák. o soudech a soudcích, který stanoví, že „Sídlo Nejvyššího soudu je Brno“, je tak **Brno** i sídlem Nejvyššího státního zastupitelství. Zákon o soudech a soudcích sice výslovně nestanoví obvod působnosti Nejvyššího soudu, ale z jeho podstaty jako vrcholného článku soustavy obecných soudů vyplývá, že jím je celá Česká republika; v návaznosti na komentovaný odstavec je tak **obvodem územní působnosti** Nejvyššího státního zastupitelství též **celá Česká republika**.

Ustanovení § 11 odst. 1 zák. o soudech a soudcích stanoví, že „Názvy, obvody a sídla vrchních soudů jsou stanoveny v příloze č. 1 k tomuto zákonu“. Uvedená příloha výslovně uvádí Vrchní soud v Praze se sídlem v hlavním městě Praze a obvod jeho územní působnosti stanoví obvody územní působnosti Městského soudu v Praze a krajských soudů v Praze, Českých Budějovicích, Plzni, Ústí nad Labem a v Hradci Králové. Příloha dále uvádí Vrchní soud v Olomouci se sídlem v městě Olomouc a obvod jeho územní působnosti obvody krajských soudů v Brně a v Ostravě. S ohledem na tuto právní úpravu tak existuje **Vrchní státní zastupitelství v Praze** se sídlem v Praze a **Vrchní státní zastupitelství v Olomouci** se sídlem v Olomouci. Jejich obvody územní působnosti odpovídají obvodům

územní působnosti vrchních soudů, která je stanovena obvody územní působnosti krajských soudů spadajících pod jednotlivé vrchní soudy, jak je uvedeno v příloze č. 1 zákona o soudech a soudcích.

Ustanovení § 11 odst. 2 zák. o soudech a soudcích stanoví, že „Názvy, obvody a sídla krajských soudů jsou stanoveny v příloze č. 2 k tomuto zákonu“. Z této přílohy vyplývá, že máme celkem 8 krajských a jim na roveň postavených soudů a totožný počet **krajských a jim na roveň postavených státních zastupitelství**:

- Městský soud v Praze se sídlem v hlavním městě Praze, čemuž odpovídá **Městské státní zastupitelství v Praze se sídlem v hlavním městě Praze**,
- Krajský soud v Praze se sídlem v hlavním městě Praze, čemuž odpovídá **Krajské státní zastupitelství v Praze se sídlem v hlavním městě Praze**,
- Krajský soud v Českých Budějovicích se sídlem v městě České Budějovice, čemuž odpovídá **Krajské státní zastupitelství v Českých Budějovicích se sídlem v městě České Budějovice**,
- Krajský soud v Plzni se sídlem v městě Plzni, čemuž odpovídá **Krajské státní zastupitelství v Plzni se sídlem v městě Plzni**,
- Krajský soud v Ústí nad Labem se sídlem v městě Ústí nad Labem, čemuž odpovídá **Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem se sídlem v městě Ústí nad Labem**,
- Krajský soud v Hradci Králové se sídlem v městě Hradci Králové, čemuž odpovídá **Krajské státní zastupitelství v Hradci Králové se sídlem v městě Hradci Králové**,
- Krajský soud v Brně se sídlem v městě Brně, čemuž odpovídá **Krajské státní zastupitelství v Brně se sídlem v městě Brně**,
- Krajský soud v Ostravě se sídlem v městě Ostravě, čemuž odpovídá **Krajské státní zastupitelství v Ostravě se sídlem v městě Ostravě**.

Obvody územní působnosti krajských státních zastupitelství odpovídají obvodům územní působnosti krajských soudů, která je stanovena obvody územní působnosti okresních soudů spadajících pod jednotlivé krajské soudy, jak je uvedeno v příloze č. 2 zákona o soudech a soudcích.

Na tomto místě je možné připomenout, že podle § 4 odst. 1 zák. o obcích jsou města České Budějovice, Plzeň, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Brno a Ostrava označena jako statutární města. Že toto označení nepoužívá zákon o soudech a soudcích na určitosti označení předmětných měst nic nemění.

Ustanovení § 12 odst. 1 zák. o soudech a soudcích stanoví, že „Názvy, obvody a sídla okresních soudů jsou stanoveny v příloze č. 3 k tomuto zákonu“. Z této přílohy vyplývá, že máme celkem 75 okresních soudů. Obvody územní působnosti okresních soudů jsou stanoveny v příloze č. 3 zákona o soudech a soudcích výčtovým způsobem, a to přímým odkazem na území jednotlivých obcí a vojenských újezdů, které do obvodu územní působnosti jednotlivých okresních soudů spadají. Název a obvod územní působnosti Městského soudu v Brně jsou stanoveny samostatně již v § 9 odst. 2 zák. o soudech a soudcích a sídlo v městě Brně je stanoveno v § 12 odst. 3 zák. o soudech a soudcích. Shora uvedeným soudům tak odpovídá **celkem 75 okresních státních zastupitelství a Městské státní zastupitelství v Brně**. Ustanovení § 12 odst. 2 zák. o soudech a soudcích stanoví, že „Názvy a obvody obvodních soudů v hlavním městě Praze jsou stanoveny v příloze č. 4 k tomuto zákonu; při určení obvodů obvodních soudů se vychází ze členění hlavního města Prahy na městské části ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona. Sídlem obvodních soudů v Praze je hlavní město Praha“. Příloha č. 4 zákona o soudech a soudcích stanoví, která území

městských částí hlavního města Prahy spadají do obvodu působnosti jednotlivých obvodních soudů. K tomuto je ale třeba připomenout, že podle § 12 odst. 2 zák. o soudech a soudcích je pro určení územních obvodů obvodních soudů rozhodující stav členění hlavního města Prahy, který existoval ke dni nabytí účinnosti zákona o soudech a soudcích, tedy stav ke dni 1. 4. 2002. Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění účinném ke dni 1. 4. 2002, stanovil (a tato právní úprava je účinná až do současné doby) ve svém § 11 odst. 2, že „Území městských částí vymezí za podmínek stanovených v odstavcích 3 až 9 Statutu“. Statut hlavního města Prahy je vydán obecně závaznou vyhláškou hlavního města Prahy č. 55/2000 Sb. HMP, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy. Územní obvody jednotlivých městských částí hlavního města Prahy jsou podrobně rozepsány v Příloze č. 1 tohoto Statutu. Obvodním soudům pak odpovídá celkem **10 obvodních státních zastupitelství**, která mají postavení okresních státních zastupitelství. **Celkem tedy je 86 okresních a jim na roveň postavených státních zastupitelství.**

Zákon o soudech a soudcích dále v § 13 stanoví pobočky krajských a okresních soudů, a to odkazem na podrobnou specifikaci v přílohách č. 5 až 7. Komentovaný odstavec ale nestanoví povinnost zřízovat pobočky státních zastupitelství po vzoru soudů. Státní zastupitelství mají vlastní úpravu obsaženou v § 40 odst. 2 zák. o státním zastupitelství, kde je Ministerstvu spravedlnosti dáno zmocnění vyhláškou mimo jiné i „(...) v obvodu vrchního, krajského nebo okresního státního zastupitelství zřídit jeho pobočky (...)“. Toto zmocnění tedy nedává možnost zřídit pobočku Nejvyššího státního zastupitelství, byť tato možnost byla až do dne 1. 4. 2006, kdy nabytí účinnosti zákon č. 79/2006 Sb., který předmětné ustanovení v tomto směru novelizoval. V současné době tak plně nekorespondují pobočky soudů a státních zastupitelství, což ale nutně není třeba považovat za závadu. Blíže k pobočkám státních zastupitelství viz § 4 až 8 jednacího řádu SZ.

Na tomto místě je třeba připomenout, že organizace soudů, a tím též i organizace státních zastupitelství se z hlediska územního řídila tím, že se sídla a obvody okresních a krajských soudů shodovaly se sídly a územím okresů a krajů určených zákonem č. 36/1960 Sb., o územním členění státu, (ve spojení s vyhláškou č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy). Tato právní úprava byla transformována do výčtů obvodů územních působností, jak uvedeno výše v přílohách zákona o soudech a soudcích. Není tedy soulad s územně samosprávným členěním vyplývajícím zejména z čl. 99 Ústavy a ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky.

K odst. 2

Komentovaný odstavec stanoví, že **státní zastupitelství je příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí**, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak. Toto ustanovení má obecný charakter a **uplatní se jak v rámci trestní, tak i v rámci mimotrestní působnosti** státního zastupitelství.

Ze shora uvedeného pravidla může učinit **výjimku právní předpis**, tedy zákon, popřípadě na základě zákonného zmocnění i prováděcí právní předpis. Takovým právním předpisem ale nejsou interní normativní akty, tedy ani pokyny obecné povahy podle § 12 odst. 1 zák. o státním zastupitelství.

Zákon podle tohoto ustanovení stanoví jinak i tím, že pro změnu příslušnosti stanoví vydání určitého rozhodnutí.

V trestním řízení jsou následující výjimky, kdy zvláštní právní předpis stanoví jinak:

- § 175 odst. 2 tr. řádu,
- § 12a odst. 2 zák. o státním zastupitelství,
- § 12d odst. 2 a 3 zák. o státním zastupitelství,
- § 10 jednacího řádu SZ,
- § 15 jednacího řádu SZ a
- § 25 tr. řádu *per analogiam*.

Poněkud sporné je, zda je touto výjimkou i postup podle § 265e odst. 1 tr. řádu, kdy nejvyšší státní zástupce (nikoliv Nejvyšší státní zastupitelství) podává dovolání u soudu, který rozhodl o věci v prvním stupni. Zde je ale třeba uvést, že tento soud je „pouze“ podacím místem dovolání, o dovolání rozhoduje Nejvyšší soud (§ 265c tr. řádu).

Nejvyšší státní zástupce vydal k výkladu tohoto ustanovení:

- výkladové stanovisko č. 3/2013, ve kterém dospěl k závěru, že: „I. Státní zástupce činný u státního zastupitelství, jemuž byla trestní věc přikázána podle § 25 trestního řádu *per analogiam*, podává obžalobu u soudu věcně a místně příslušného; státní zástupce činný u takového státního zastupitelství zastupuje veřejnou žalobu poté i v řízení před soudem. II. V případě, kdy dojde k odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu mezi soudy, zastupuje podle § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství veřejnou žalobu v řízení před soudem, jemuž byla věc přikázána, státní zástupce státního zastupitelství působícího u soudu, jemuž byla věc přikázána, a to s výjimkou těch případů, kdy zvláštní právní předpis stanoví jinak“;
- výkladové stanovisko č. 2/2014, ve kterém dospěl k závěru, že: „Pokud bylo již v přípravném řízení rozhodnuto o odnětí trestní věci a jejímu přikázání státnímu zástupci jiného státního zastupitelství podle § 25 trestního řádu *per analogiam* pro další úkony trestního řízení, pak takové přikázání stanovuje příslušnost státního zástupce takového státního zastupitelství i pro řízení před soudem, a to bez ohledu na případné odnětí a přikázání věci podle § 25 trestního řádu v řízení před soudem“.

V podrobnostech na tato výkladová stanoviska odkazujeme.

Další výjimkou z pravidla, že státní zastupitelství je příslušné k zastupování státu u soudu, u něhož toto státní zastupitelství působí, je i výlučné oprávnění nejvyššího státního zástupce podat správní žalobu ve smyslu § 66 odst. 2 s. ř. s., kterou podává u příslušného krajského soudu a případná kasační stížnost je podávána u Nejvyššího správního soudu.

Dalším specifikem je i podávání návrhů na zahájení kárného řízení či návrhů na zahájení řízení o způsobilosti státního zástupce, které podávají všichni navrhovatelé uvedení v § 8 odst. 5 zák. o kárném řízení ke kárnému soudu při Nejvyšším správním soudu.

Judikatura:

■ Ustanovení procesního práva je třeba vykládat tak, že nedává orgánům veřejné moci prostor pro libovůli a chrání předvídatelnost jejího výkonu k tomu zákonem ve smyslu čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod povolaným orgánem jako důležitý prvek principu právní jistoty.

II. Do rozporu s šetřením práv účastníků trestního řízení, zákonnými východisky zakládajícími příslušnost státního zastupitelství v trestním řízení a zejména s principem právní jistoty se dostane výklad § 146a odst. 2 trestního řádu, který umožní dozorcujícímu státnímu zástupci vybrat pro rozhodování o stížnosti v zásadě libovolný soud, který se nachází v územním obvodu jeho působnosti. (**nález Ústavního soudu ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. III. ÚS 1518/15**)

■ I. V případech, kdy státní zástupce vystupuje v rámci přípravného řízení jako strana v řízení před soudem ve smyslu § 12 odst. 6 trestního řádu a je nadán návrhovými oprávněními vůči soudu

(zejména ve vztahu k provádění zajišťovacích úkonů podle hlavy čtvrté trestního řádu, včetně návrhů na vzetí do vazby), se zvláštní příslušnost státního zastupitelství uvedená v § 15 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů, neaplikuje, neboť se vztahuje toliko k výkonu dozoru podle § 174 trestního řádu. V případech těchto návrhových oprávnění státních zástupců se tak určení příslušnosti soudu řídí obecnou úpravou v trestním řádu (§ 18).

II. Ústavně konformním výkladem § 26 trestního řádu, souladným s čl. 38 odst. 1 Listiny, je nutno dospět k takovému závěru, že pokud příslušný návrh podává státní zástupce krajského nebo vrchního státního zastupitelství, je třeba aplikovat obecnou úpravu místní příslušnosti soudů v trestním řádu a místní příslušnost okresního soudu určit podle kritérií stanovených v § 18 trestního řádu, tj. z množiny okresních soudů, v jejichž obvodech krajské nebo vrchní státní zastupitelství působí, zvolit ten, jehož místní příslušnost těmto kritériím odpovídá. Ustanoveními § 15 odst. 3 věty druhé a odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli, ve znění pozdějších předpisů, tedy napadenými ustanoveními není (a nemůže být) dotčena věcná a místní příslušnost soudů podle trestního řádu; návrhy státních zástupců krajských státních zastupitelství a vrchních státních zastupitelství v přípravném řízení musí v souladu s čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod směřovat vůči okresnímu soudu příslušnému podle § 18 trestního řádu. **(nález Ústavního soudu ze dne 19. 4. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 4/14)**

■ Výklad § 7 odst. 2 zákona o státním zastupitelství, že se v případě odnětí a přikázání věci jinému soudu mění příslušnost státního zastupitelství a že v tomto směru žádné pochybnosti v praxi nevznikají, je možno vztáhnout jen na případy, v nichž obžalobu v řízení před soudem zastupují státní zastupitelství, které je činné u daného soudu. Tato zásada se nevztahuje na případy, kdy obžalobu zastupuje jiné státní zastupitelství, než je u soudu činné, pokud tak stanoví právní předpis uplatňující výjimku dle § 179 odst. 1 trestního řádu. V daném případě je možné, aby ve věci závažné hospodářské kriminality před krajským soudem v obvodu Vrchního soudu v Praze zastupovalo obžalobu Vrchní státní zastupitelství v Olomouci. **(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2008, sp. zn. 5 Tdo 150/2008)**

■ Pokud dojde po podání obžaloby k odnětí a přikázání věci soudu nebo k postoupení věci a stane se k jejímu projednání místně příslušný jiný soud, než u kterého byla obžaloba podána, mění se i místní příslušnost státního zastupitelství. Jestliže v hlavním líčení u nově příslušného soudu vystupuje státní zástupce státního zastupitelství, které podalo obžalobu, jedná se o státního zástupce místně nepřislušného, a jeho případné odvolání je odvolání podané osobou neoprávněnou. Takové odvolání však soud druhého stupně nemůže zamítnout, pokud nebylo rozhodnutí soudu prvního stupně doručeno tomu státnímu zastupitelství, jež bylo místně příslušné k zastupování obžaloby u soudu. V takovém případě musí odvolací soud vrátit spis soudu prvního stupně s pokynem k doručení rozsudku místně příslušnému státnímu zástupci a po novém předložení věci rozhodnout o odvolání všech subjektů. **(usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2008, sp. zn. 6 Tdo 589/2008)**

Související ustanovení:

§ 6 odst. 1 – soustava státního zastupitelství, § 12a odst. 2 – rozhodování sporů o příslušnosti a delegaci, § 12d odst. 2 a 3 – instanční dohled, § 40 odst. 2 – vyhláška Ministerstva spravedlnosti

Související předpisy:

§ 21 obč. zák., – § 66 odst. 2 s. ř. s., – § 25 a § 175 odst. 2 tr. řádu, – § 9 až 13 zák. o soudech a soudcích, – § 4 odst. 1 zák. o obcích, – § 8 odst. 5 zák. o kárném řízení, – zák. o majetku ČR, – zák. č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, – § 4 až 8, § 10 a § 15 jednacím řádu SZ